

ಡಾ.ವಿನೋದ ಭಟ್ಟ

ಲೈಂಗಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ
ಕೊಡುವಂತೆ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೂ
ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಬಹುದೇ?

334: ಹೊಸ ದಾರಿ - 74

ನಮ್ಮದೇ ಸಾವಿನ ತಯಾರಿ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಶುರುಮಾಡುತ್ತ, ದೈನ್ಯತೆ ಕೂಡ ಬದುಕಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವತ್ತ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡೆವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನು ಸಿದ್ಧತೆಯಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, 'ದಾಂಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಅನಿಸಿ ವಿವಿಧ ವಿಚಾರಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಅದನ್ನೇ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸಾವೂ ಲೈಂಗಿಕತೆಯೂ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ರೀತಿ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ಮನಬಿಟ್ಟಿ ಮಾತು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಆಡಿದರೂ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಸುವ ಮಾತು ಆಡುತ್ತೇವಷ್ಟೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ', 'ನಾನು ಸತ್ತರೆ ನೀನು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೀಯಾ', ಅಥವಾ 'ಹೀಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಯುವುದು ಮೇಲು' ಎಂದೆನ್ನುವುದು ಸಾವಿನದಲ್ಲ, ಬದುಕಿನ ಕಥನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನಮಗೆ ಆಗಿಬರದಾಗ, ಪ್ರಪಂಚವು ನಮಗೆ ಆಗಿಬರದಾಗ, ಹಾಗೂ ನಮಗೆ ನಾವೇ ಆಗಿಬರದಾಗ ಅಸಹನೆ ತೋರಲೆಂದು ಸಾವಿನ ಮಾತೆತ್ತುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ವಸ್ತುತಃ ಸಾವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ, ಅದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಸಾವಿನ ಬಗೆಗಿನ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದು, ಅದನ್ನು ಬದುಕಿನ ಇನ್ನಿತರ ಸಹಜ ಘಟ್ಟಗಳಂತೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ನೇತೃತ್ವಕ ಭಾವವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಬೇಕಾದುದು ಎಂದರೆ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗಿನ ಭಯ, ಅಭದ್ರತೆ, ಹಾಗೂ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ.

ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ಭಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೂ ಭಯವಿದೆ. ಸಾವು ಹತ್ತಿರವಾದಷ್ಟೂ ಆತಂಕ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಿಮಗೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಮೊದಲು ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ, ಮೊದಲ ಹಂತವಷ್ಟೇ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಅದೇ ಬರಬರುತ್ತ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಸಾಯುವುದು ಇದ್ದೇ ಇದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಥಿರಭಾವ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಸುಮಾರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಹೊಳೆದದ್ದು: ಒಂಟಿತನ. ಸಾವು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟುವಾಗ ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. 'ನನ್ನೊಡನೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ!' 'ಎಲ್ಲರೂ ಬದುಕಿರುವಾಗ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ!' 'ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೊರಡಬೇಕು!' ಎನ್ನುವ ಅನಿಸಿಕೆಯೇ ಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾರಿಗೂ ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ನೀವು ಮಾತ್ರ ಎದುರಿಸುವಂತಾದರೆ, ಹಾಗೂ ಆಗ ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಾಗ ಒಂಟಿತನ ಅಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೋವಿಡ್ ನಿಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತಿತ್ತು? (ಬಿಕೋ ಎನ್ನುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿ) ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ, 'ನನಗೆ ಕೋವಿಡ್ ಆಗಿದೆ' ಎಂದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ಉಸಿರು ಬರುತ್ತಿತ್ತೇ? ಅದೇ, ಮನೆಯವರಿಗಲ್ಲ ಕೋವಿಡ್ ತಗುಲಿದರೆ? ಸಮಾನದುಖಿಗಳಾಗುತ್ತೀರಿ, ಆದರೆ ಗುಟ್ಟು ಹೊರಹೋಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತೀರಿ. ಇನ್ನು, ಓಣಿಯವರಿಗಲ್ಲ

ಆಗಿದ್ದರೆ? ಸಂಕೋಚ ಬಿಟ್ಟು, 'ನನಗೂ ಆಗಿದೆ!' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತ, ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ! ಚೊಕ್ಕದಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಸಾವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭಯವು ಸಾಮೂಹಿಕವಾದರೆ ಇರಲಾರದು-ಅದಕ್ಕಂದೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ದೈರ್ಯದಿಂದ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವುದು. ಸಾವಿನ ಸಹಜತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕಗೊಳಿಸುವುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಹೊಳೆದದ್ದು:

ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ: ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವಂತೆ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ, ಅಂತ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಿಕ ಮಾಹಿತಿ, ಸಾವಿನ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಚಲಿತ ನಂಬಿಕೆಗಳು; ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನಿಸಿಕೆ-ಅನುಭೂತಿಗಳು; ಸಾವಿನಾಚೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಇತರ ಲೋಕಾವಸ್ಥೆಗಳು; ಮರಣೋನ್ಮುಖರ ಉಪಚಾರ, ನಿಮ್ಮದೇ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ತಯಾರಿ- ಇಂಥವೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳ ಪಾಠಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು, ಸಾವಿನ ಬಗೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸರ. ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರು, ಬಂಧುಗಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು - ಯಾರಾದರೂ ಸರಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮುಕ್ತಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಉದಾ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಸಾವೆಂದರೆ ಏನು? ಸಾವಿನ ಅನುಭವ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ ಏನು? (ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ.) ನಿಮ್ಮ ಸಾವು ಹೇಗೆ ಬರಲೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಿ, ಹಾಗೂ ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಒಳಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ? ಸಾವಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಯಾವಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು, ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ಅಂಗದಾನ, ದೇಹದಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ? ನಿಮ್ಮ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಹೇಗೆ, ಎಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕು? ಸಾವಿನ ನಂತರ ಕುಟುಂಬದವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಕೆ ಇದೆಯೇ? ನಿಮ್ಮ ತಿಥಿ ಮಾಡಬೇಕೆ? ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕೆಲವು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸವಾಲುಗಳು: ಉದಾ. ನಿಮ್ಮ ಅವಲಂಬಿತರು ಅಕಾಲ ಮರಣಕ್ಕೆ ಈಡಾದರೆ ನೀವು ಮಾಡುವ ತುರ್ತು ಕೆಲಸವೇನು? - ಅಂತ್ಯದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುವುದೇ, ಅಥವಾ ಅವರ ಅಂಗದಾನಕ್ಕಾಗಿ ವೈದ್ಯಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಕರೆಮಾಡುವುದೇ? ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಸಾವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡಬಹುದಾದ ಯಾವುದೂ ಆದೀತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಪರಿಚಯದ ವಯೋವೃದ್ಧರ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸುವಾಗ ಸಾವಿನ ಮಾತೆತ್ತಿ, ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆಯಾರಿಗೆ ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಕಬಹುದು. ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ, ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಸಾವನ್ನೊಪ್ಪದೆ ಬದುಕಿಗೆ ನೇತಾಡಿಕೊಂಡ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನೀವೇ ಹೇಳಿಕೊಡಬಹುದು!

ಸಾವಿನ ಬಗೆಗಿನ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಅದರ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆಗುವ ಖಿನ್ನತೆ. ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು: ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆಯ ಬದಲು ಕುತೂಹಲ ತೋರಿಸಿದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ಭಯದ ಬದಲು ರೋಚಕತೆ, ಉತ್ಸಾಹ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೊಂದು ಕಲ್ಪನೆ:

ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಭಾನುವಾರ (ಹಾಸ್ಯಕೂಟದಂತೆ) ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯರೊಡನೆ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ, ಚರ್ಚೆ, ಚಿಂತನೆ ಶುರುಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ ಮನದಾಳದ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ರಹಸ್ಯಮಯ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರದಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೀರಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಕೊನೆ ಏನಾಗಬಹುದು? ಭಯ ಮಾಯವಾಗಬಹುದೇ? ಒಂಟಿಭಾವ ದೂರವಾಗಬಹುದೇ? ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಾತಂತೂ ನಿಜ: ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸಿದಷ್ಟೂ ಸಾವಿನ ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಗುತ್ತ, ಎಲ್ಲೋ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ 'ಇದು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜ' ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತೀರಿ. ಇದನ್ನೇ ನಾನು 'ಆತ್ಮದರ್ಶನ' ಅಥವಾ 'ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ಬದುಕಿನ ಪರಮಸತ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಯವೇನು? ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರಾ? ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ: 8494933888; Email: vinod.chebbi@gmail.com